

عنوان مقاله:

صورت بندی ظروف و سطوح مشارکت سیاسی در قرآن

محل انتشار:

فصلنامه قرآن و علوم اجتماعی، دوره 3، شماره 3 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسنده:

علی آقاجانی - استادیار گروه علوم سیاسی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران

خلاصه مقاله:

مشارکت سیاسی در قرآن اگر چه کمتر به شکل مستقیم و مطابقی به عنوان مشارکت سیاسی مورد خطاب است، اما به طور غیرمستقیم و التزامی می توان بر اساس تفسیر موضوعی آن را بر پایه برخی مفاهیم و مولفه های هم افق استنتاج نمود. بر این اساس، سوال اصلی تحقیق آن است که ظروف و سطوح مشارکت سیاسی در قرآن کدامند؟ پژوهش بر پایه روش تفسیر موضوعی برآن است که قرآن در جهت حداکثر سازی مشارکت سیاسی به تمامی واحدها و سطوح موجود و ممکن در سطح خرد و کلان توجه نشان داده است. بر این اساس ظروف مشارکت سیاسی اشاره به واحد تحلیل و ظرف وقوع مشارکت سیاسی دارد و این ظروف را می توان در واحدهای سیاسی فئه، طائفه، قبیله، قوم، اهل قریه، اهل مدینه، امت و جامعه ایمانی و جامعه انسانی دسته بندی کرد که بیشترین ظرفی که متضمن مشارکت سیاسی است جامعه ایمانی و خطاب یا ایها الذین امنوا است. سطوح مشارکت سیاسی را نیز در سه شکل مشارکت سیاسی توده ها و عموم مردم، نخبگان، احزاب و گروه ها می توان صورت بندی کرد و قرآن در تمامی سطوح بر مشارکت حداکثری با رعایت ضوابط منعطف پیشینی تاکید دارد. مشارکت سیاسی توده ها ابتدا بر خطابات قرآنی دارد و مشارکت سیاسی نخبگان در دو شکل فردی و جمعی است که شکل فردی به جز انبیا، متصور در شخصیت های نخبگانی جبهه حق و باطل است و شکل جمعی نیز در مجامع و گروه های نخبگانی مثبت و منفی متصور است. آیات مربوطه نشان دهنده آن است که قرآن مشارکت سیاسی را به مثابه حق و واقع در نظر می گیرد. کارویژه های مشارکت سیاسی قرآنی موجب کارآمدی نظام سیاسی، قاعده مندسازی ورود در آن، تقسیم متوازن و متناسب قدرت، افزایش اعتماد میان دولت و ملت و احقاق حق و انتقال خواست های سیاسی به دولت است.

کلمات کلیدی:

ظروف مشارکت سیاسی، سطوح مشارکت سیاسی، تفسیر سیاسی-موضوعی قرآن، مردم سالاری دینی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1894633>

